

Vader en zoon in Genesis 22

Aansporingen voor ouders

De verhouding tussen vaders en zonen wordt ons op vele plaatsen in de Bijbel voorgesteld. Er zijn tal van bemoedigende voorbeelden bij. Maar er zijn ook voorbeelden die voor ons een waarschuwing zijn.

Uitstekende voorbeelden voor een goede relatie tussen een aardse vader en een aardse zoon zijn zonder twijfel de verhalen van Abraham en Izaäk in Genesis 22 en van Jakob en Jozef in Genesis 37. Uiteraard zijn deze ons vooral gegeven, om ons iets te tonen van de schoonheid van de betrekking van de hemelse Vader tot Zijn Zoon. Genesis 22 toont ons iets van de gemeenschappelijke weg van de Vader en de Zoon naar het kruis. Genesis 37 toont ons de gewilligheid en gehoorzaamheid van de Zoon, die door de Vader naar deze aarde is gezonden. Telkens opnieuw worden wij vervuld met bewondering, als wij zien hoe deze gebeurtenissen in het Oude Testament zo'n geweldige strekking hebben en de Persoon van onze Heer dierbaar en groot voor onze harten maken.

Ondanks hun verhevenheid laten deze voorbeelden ons tegelijk iets zien van de natuurlijke relatie die God graag tussen vaders en zonen in een Christelijk gezin wil zien (en in het verlengde van deze gedachte kunnen wij ook zeggen: tussen ouders en kinderen). Ik heb het op mijn hart om enkele praktische gedachten in verband met de weg van Abraham en Izaäk naar Moria voor te stellen. Ik zou daarbij graag op 8 punten willen wijzen:

1. Een atmosfeer van liefde

God zegt tot Abraham: 'Neem uw zoon, uw enige, die u liefhebt' (vers 2). Tussen vader en zoon bestond een wonderbare band van liefde. Abraham had zijn zoon lief. Wij twijfelen niet, dat Abraham zijn zoon goed opgevoed heeft en dat ook Izaäk wist wat tucht betekende. Maar toch staat het buiten vraag of Abraham zijn zoon liefhad, en wij zijn ervan overtuigd dat ook Izaäk zijn vader liefhad. Anders zou hij zich verderop in deze geschiedenis anders hebben gedragen.

Hebben wij (als ouders) onze kinderen lief? Liefde is het tegendeel van egoïsme. Liefde betekent de zegen van de ander te zoeken. Liefde betekent de bereidheid iets weg te geven. Liefde betekent, voor een andere iets op te offeren. Zijn wij als ouders daartoe bereid? Het gaat niet erom, iedere wens van onze kinderen te vervullen en hen tot het centrum van ons leven te maken. In feite zou dat helemaal geen liefde zijn. Maar zoeken wij werkelijk het beste voor onze kinderen? En zijn wij ook bereid, onze eigen interesses daarvoor naar de achtergrond te plaatsen? Wat is het heerlijk als wij in onze gezinnen zo'n atmosfeer van liefde kennen.

Er bestaat geen twijfel aan dat ook Izaäk zijn vader liefhad. Dat werd openbaar doordat hij gehoorzaam was. Dat is altijd het gevolg van ware liefde.

2. Een atmosfeer van vertrouwen

Wanneer wij het verhaal oplettend lezen, kunnen wij alleen maar de conclusie trekken, dat Izaäk zijn vader volledig vertrouwde. Zowel als het ging om wat hij *zei* als om wat hij *deed*. De woorden en het gedrag van zijn vader op de weg naar Moria zijn misschien eerst vreemd op

hem overgekomen. Na op de berg aangekomen te zijn moet het voor hem onbegrijpelijk geweest zijn, wat zijn vader deed. Maar wij lezen geen enkel woord van protest. Hij stelde een vraag, maar zei verder niets. Toen Abraham hem vastbond en op het altaar legde, horen wij in het Bijbels verhaal geen enkel woord van Izaäk. Het schijnt dus alsof hij zijn vader volkomen vertrouwde.

Vertrouwen kan niet geëist worden. Vertrouwen moet je verdienen. Blijkbaar had Abraham dit vertrouwen verworven. Hebben wij als ouders het vertrouwen van onze kinderen? Misschien begrijpen ze het één of andere niet. Maar hebben zij vertrouwen tot ons? Of hebben wij bij de opleiding ons zo gedragen dat zij goede redenen hebben om onze woorden en daden te wantrouwen? Kunnen onze kinderen zich verlaten op wat wij hun zeggen? Of moeten zij het ondervinden dat wij ons woord tegenover hen vaak breken?

3. Een doel voor ogen

Abraham en Izaäk hebben niet maar zo een wandeling of reis gemaakt. Hun weg had een duidelijk doel. Abraham zei: 'Ik en de jongen zullen daar heengaan; als wij ons neergebogen hebben, zullen wij bij jullie terugkeren' (zie vs. 5). Wat hij bij deze woorden gevoeld heeft, weten wij niet. Maar hij wist waarom hij deze weg met zijn zoon ging.

Abraham wist wat aanbidding was. Al heel vroeg in zijn leven lezen wij van hem dat hij een altaar had. En nu nam hij zijn zoon mee. Beide gingen samen om te aanbidden. Vader Abraham voerde zijn zoon Izaäk naar aanbidding. Aanbidding is meer dan gebed. Het is belangrijk en noodzakelijk, dat wij samen met onze kinderen bidden en hen zo aanleiding geven, om ook zelf te leren bidden. Maar hier gaat het verder. Eén van de grote doelen van het opvoeden van kinderen is, hen bij de Heer Jezus te brengen. Dit betekent niet alleen dat ze leren een dienst voor Hem te doen, maar juist ook dit: dat onze kinderen aanbidders worden. Zij moeten in het huis van hun ouders leren, wat het betekent de Vader en de Zoon te aanbidden.

Wat voor doelen hebben wij voor onze kinderen? Als vanzelfsprekend leiden wij hen op tot mensen die iets nuttigs doen in de samenleving. Maar is dat alles? Is dat het belangrijkste punt? Gaat het alleen om een goede baan? Om succes en welzijn? De geschiedenis in Genesis 22 leert ons, dat opleiding een hoger doel heeft. De Vader zoekt aanbidders. Dat moeten onze kinderen thuis leren. Hoe vroeger ze dat leren, hoe beter het is voor hun hele leven!

4. Eisen en aansporen, maar niet te veel

Abraham heeft iets van zijn zoon geëist. Izaäk zal niet meer heel jong geweest zijn; Abraham wist wat hij van hem kon verwachten. Hij legde het hout op Izaäk. Dat heeft hij hem niet bespaard. En het was geen kleine last, die Izaäk te dragen had. Maar Abraham heeft ook niet teveel van hem geëist. Het hakken van het hout heeft hij zelf gedaan. En het vuur en het mes heeft hij hem niet gegeven. Dat heeft hij in zijn eien hand genomen.

Het opvoeden van kinderen houdt in dat we redelijke eisen stellen, hen stimuleren en hen aansporen tot groei, tot meer verantwoordelijkheid. Wanneer kinderen opgroeien, moeten zij thuis op de eisen van het leven voorbereid worden. Dat geldt in materieel opzicht even goed als voor het geestelijke leven. Het is geen kenmerk van liefde, als wij proberen iedere moeilijkheid voor onze kinderen uit de weg te ruimen. Kinderen moeten vroeg leren, aan de eisen van het leven te voldoen. Het is niet goed, als ouders ieder onrecht gaan corrigeren, dat

hun kinderen – bijvoorbeeld op school – overkomt. Kinderen moeten leren onrecht te verdragen. Dat zal hun ook als volwassenen niet bespaard blijven. Maar wij moeten als ouders wel terdege zorgzaam overwegen, wat wij van onze kinderen kunnen vergen en wat niet. Wij mogen wel eisen aan hen stellen, maar niet boven hun vermogen. De maat daarvoor is trouwens bij ieder kind anders. Algemene regels bestaan hiervoor niet. Bij alles moeten de kinderen weten, dat de ouders hun ter zijde staan en hen niet in de steek laten, als het er op aankomt en zij misschien zwak zijn.

5. De tegenwoordigheid van de ouders

Op de weg naar Moria spreekt Izaäk zijn vader aan. ‘Mijn vader’, zegt hij en Abraham antwoordt: ‘Hier ben ik’. Voordat Izaäk een wens uitspreekt of een vraag stelt, verzekert Abraham hem ervan dat hij voor hem klaar staat.

Dat herinnert ons aan de belofte van de Heer Jezus: ‘Zie, Ik zal Zelf naar Mijn schapen vragen en naar hen omzien’ (Ez. 34:11). Wanneer wij dit toepassen op onze relatie met onze kinderen, dan zien wij daarin drie punten:

- ten eerste, dat wij voor hen klaar moeten staan en er voor hen moeten zijn, wanneer zij behoefte aan ons hebben;
- ten tweede, dat wij echt geïnteresseerd zijn in hen,
- en ten derde, dat wij naar hen omkijken en hen willen helpen.

Wij moeten ons afvragen, of wij als ouders altijd deze innerlijke bereidheid hebben. Staan wij klaar als onze kinderen onze hulp nodig hebben? Kennen onze kinderen deze vrije toegang, of hebben wij door ons egoïstische gedrag het ouderlijk huis zo bedorven, dat zij er de voorkeur aan geven ergens anders naar toe te gaan, wanneer zij iemand nodig hebben die voor hen klaar staat? In deze zin moeten onze huizen toevluchtsplaatsen zijn, plaatsen van warmte en geborgenheid, waar onze kinderen weten geborgen en begrepen te zijn. Dat dit in onze hektische en veeleisende tijd een echte uitdaging voor Christelijke ouders is, zal wel voor iedereen van ons duidelijk zijn. Daarvoor is namelijk iets nodig, waarvan wij vaak zo weinig hebben: tijd !

6. Een gemeenschappelijke weg

Twee keer lezen wij in dit door God geïnspireerde verslag, dat Abraham en Izaäk met elkaar de weg gaan. Abraham ging niet zonder Izaäk en Izaäk ging niet zonder Abraham. Beiden hadden een gemeenschappelijk doel. Daarbij ging het initiatief van Abraham uit.

Ouders en kinderen vormen naar Gods gedachten één gezin. Voor de relatie tussen ouders en kinderen is het onmisbaar, dat wij gemeenschappelijke wegen gaan. Dat betekent niet dat wij altijd samen hetzelfde doen - dat is onmogelijk. Kinderen gaan naar school en de ouders hebben ook hun activiteiten. Kinderen moeten bovendien hun eigen identiteit ontwikkelen. Maar toch is het noodzakelijk, dat ouders en kinderen geregeld gemeenschappelijk iets ondernemen. Vaders en moeders moeten daarbij het initiatief nemen en voor gemeenschappelijke activiteiten zorgen. Dat kan ‘s avonds, in de weekends en natuurlijk ook tijdens de vakantie gebeuren.

Iedereen weet dat ons hektisch dagelijks leven zoveel aan tijd van ouders en kinderen opeist dat er voor dergelijke activiteiten vaak maar weinig ruimte overblijft. Toch moeten wij proberen met prioriteit zulke tijden te reserveren, waarin wij samen met onze kinderen iets

gaan ondernemen. Soms moeten wij daarvoor afstand doen van andere dingen die wij als vaders en moeders misschien liever zouden doen.

Boven alles echter moeten wij onze kinderen aanleiding geven, samen met ons een weg als volgelingen van de Heer Jezus te willen gaan. Als eerste punt is het daarbij zeker belangrijk dat wij hen meenemen naar de samenkomsten, in de tegenwoordigheid van de Heer. Maar uiteindelijk betekent dit nog veel meer. Jozua zei aan het eind van zijn leven tot het volk: 'Maar ik en mijn huis, wij zullen de Heere dienen'. Gods gedachte is altijd: *u én uw huis*.

7. Het gemeenschappelijke gesprek

Abraham en Izaäk hebben niet gezwegen, toen zij naar Moria gingen. Zij hebben met elkaar gesproken. Zij hebben van gedachten gewisseld over onderwerpen, die de zoon op zijn hart had. Izaäk vraagt concreet en Abraham antwoordt. Voor een goede verhouding tussen ouders en kinderen is het gesprek absoluut noodzakelijk, want onze kinderen hebben vragen. De kleinen hebben vaak *veel* vragen, de groten hebben vooral *moeilijke* vragen. Beide vragen tijd en moeite van ons. Maar het is deze investering van tijd en moeite waard. Hoewel wij in een decennium van toenemende communicatie leven, neemt ook de 'gesprekloosheid' in vele gezinnen dramatisch toe. En let wel: heel beslist is 'niet met elkaar praten' de slepende dood van een goede onderlinge verhouding. Dat geldt zowel voor een huwelijk als ook voor een gezin.

Sommige kinderen komen 'van zelf' met hun vragen. Maar er zijn ook kinderen die vanuit zichzelf weinig of niets vragen. In de laatste gevallen is het goed, wanneer wij als ouders vragen gaan stellen. Door vragen te stellen kunnen wij beter doordringen in het innerlijk en de gevoelens van een ander. Vandaar dat vragen zo belangrijk zijn. De Heer Jezus heeft in Zijn leven vele vragen gesteld en ook beantwoord. Hij had er altijd tijd voor. En van Hem willen wij leren. Hij will ons helpen om het gesprek met onze kinderen actief te zoeken en te onderhouden. Als *wij* geen tijd voor hen nemen of als *wij* steeds geen antwoorden hebben op de vragen van onze kinderen, dan zullen *anderen* deze voor hen beantwoorden. En of dat dan altijd conform onze overtuigingen is, is maar heel de vraag.

8. Een leven voor de Heer

Ten slotte legt Abraham zijn zoon Izaäk op het altaar, en Izaäk staat het hem toe. Hij was zeker niet meer heel erg jong; hij had zich dus kunnen verzetten. Maar wij lezen niets dergelijks. De engel van de Heer heeft verhinderd dat Abraham zijn zoon daadwerkelijk offerde, maar de Brief aan de Hebreëen maakt ons duidelijk dat God hem deze daad als werk van geloof zó heeft toegerekend, alsof hij zijn zoon inderdaad opgeofferd had.

De Brief aan de Romeinen vermaant ons om onze lichamen als levende, heilige en God welbehagelijke offers te stellen. Dat betekent niets anders dan dat wij ons hele leven aan de Heer Jezus ter beschikking stellen. Izaäk had daarvan iets gezien en geleerd in het huis van zijn ouders. Nemen onze kinderen dat ook mee, wanneer zij hun ouderlijke huis verlaten? Zijn ze dan jonge mensen geworden die met de wens het leven ingaan om hun Heer te dienen en zich door Hem te laten gebruiken? Dan is elke investering in de opvoeding van onze kinderen de moeite waard geweest!

Aan het einde van het verslag in Genesis 22 keren Abraham en Izaäk samen met elkaar terug en gaan dan met elkaar verder naar Berséba. Maar dan komt er een verandering en het wordt

alleen nog van Abraham gezegd: 'Abraham woonde in Berseba'. Van Izaäk wordt hier niets meer gezegd. Waar was hij gebleven? Wij weten het niet. Vanaf dit moment schrijft hij zijn eigen geschiedenis.

Maar toch kunnen wij ook van dit einde van het verhaal iets leren. Kinderen zijn alleen een geleend geluk. We hebben hen voor een tijdje van de Heer ter beschikking gekregen, tot ons geluk. De dag komt, wanneer wij hen als ouders moeten loslaten, als ze hun eigen zelfstandige leven gaan leiden. Dan blijft de vraag over wat zij dan meegenomen hebben. Hebben zij thuis een geestelijke atmosfeer beleefd? Of zullen zij niet zo graag terugdenken aan het huis van hun ouders? Voor het gemeenschappelijke leven van ouders en kinderen bestaat er in het leven in het algemeen maar één kans - geen tweede! Laten we door Gods genade met beide handen van deze kans gebruik maken!

E.-A. Bremicker.